

Wij gaan er gemakshalve vanuit dat leren bij iedereen hetzelfde gaat. Dat is niet waar. Scholen bieden over het algemeen de informatie auditief-linguïstisch aan (op het gehoor en talig). Informatie wordt van oudsher mondeling doorgegeven. Het is dus niet vreemd dat kennisoverdracht nog steeds op deze manier plaatsvindt.

Kijk je naar de ontwikkelingen in de laatste honderd jaar, dan zie je dat onze samenleving een enorme visuele impuls heeft gekregen met de opkomst van film, tv en computer. Vergeleken met onze ouders werden wij aan een veelvoud van visuele prikkels blootgesteld. En vergelijken wij onze kinderen weer met onszelf, dan worden ook zij weer aan een veelvoud van visuele prikkels blootgesteld, denk maar aan de computerspelletjes en iPads. Geen wonder dat hun visuele denk- en leervermogen sterker ontwikkeld is.

Terugkerend naar het leerprobleem, focussen we ons op het begrip dyslexie. Dyslexie wordt omschreven als een leerstoornis door een neurologische afwijking in de samenwerking van de twee hersenhelften. Iets waar je je hele leven mee te maken hebt en alleen door extra aandacht en remediëren kan worden verlicht. Deze wetenschappelijke bewering is naar mijn mening niet juist. Deze kinderen hebben geen neurologische afwijking, maar een andere leerstijl. Dat is misschien anders, maar geen stoornis. Bij het toepassen van de juiste methodiek, kunnen deze kinderen prima meekomen op school.

Eigenlijk moet het zo zijn, dat iemand een woord automatisch opschrijft en het vervolgens vergelijkt met het woordbeeld in zijn hoofd.

Wat ik empirisch waarneem is dat kinderen, die voor dyslectisch doorgaan, continue aan het nadenken zijn hoe ze iets moeten schrijven. Dit wordt ingegeven door de spellingregels van school. Ze maken steeds verschillende overwegingen hoe ze iets uit moeten voeren. Ik zeg ook wel dat 'ze last hebben van hun eigen slimheid'. Als je niet slim bent kan je niet nadenken.

Eigenlijk moet het zo zijn dat iemand een woord automatisch opschrijft en dit vergelijkt met het woordbeeld in zijn hoofd. Op basis hiervan kan het woord nog worden gecorrigeerd. De dyslect mist vaak dit woordbeeld om te kunnen corrigeren.

Wanneer je teveel over iets nadent, loop je de kans dat je fouten gaat maken.

Als je een trap oploopt doe je dat automatisch, zonder erbij na te denken. Maar zodra iemand tegen je zegt 'Pas op, let goed op de treden anders val je', haal je jezelf uit de automatisering en heb je daarbij een grotere kans dat je struikelt.

Dit is wat er eigenlijk gebeurt bij dyslecten en al die mensen met lees- en spellingproblemen. Deze kinderen hebben het woordbeeld nodig om automatisch te kunnen schrijven. Dit woordbeeld komt bij hen niet goed tot stand door het toepassen van spellingregels, maar juist door het actief opslaan van woordbeelden.

Dyslexie spreiding

Onderzoek heeft uitgewezen dat in Noord-Nederland meer dyslecten voorkomen dan in het midden van het

land. Naarmate je meer naar het zuiden gaat neemt het aantal dyslecten weer toe.

Een directeur van een orthopedagogische praktijk verklaarde dit als volgt: 'Vroeger was Noord-Nederland zeer dun bevolkt. De aanvoer van verse nieuwe aanwas van de bevolking, door mensen van buitenaf, was zeer beperkt. Hierdoor vonden er nog al eens relaties onder directe familie plaats. Inteelt dus. Daar dyslexie één op één wordt doorgegeven, is de concentratie hiervan in Noord-Nederland groter geworden.' Ik vind dit, onder de noemer van wetenschappelijkheid, een nogal boude uitspraak.

Ik onderschrijf direct dat in het noorden, maar ook in het oosten en zuiden van Nederland het aantal kinderen met leerproblemen gemiddeld groter is dan in het midden van het land. Zijn er daar dan meer mensen met een leerstoornissen? Welnee, in deze gebieden spreekt men in het dagelijks leven de Friese taal of een dialect. Een kind van 8 jaar spreekt al ruim 6 jaar, terwijl het pas 2 jaar schrijft. Met het leren van de Nederlandse taal steunen we sterk op onze spraak. Wanneer je dialect spreekt kan je niet steunen op je spreektaal en wordt het daardoor moeilijker om Nederlands te leren.

Laten we eens verder om ons heen kijken. Wanneer we heel Europa nemen en we delen het aantal dyslecten door het aantal landen, dan krijgen we een gemiddelde per land. Nederland komt ruim boven dit gemiddelde uit. Engeland zelfs nog hoger. In Italië en Turkije komt dyslexie nauwelijks voor. Vreemd, hebben zij daar dan geen last van leerstoornissen?

Michael was acht toen hij bij mij kwam en een heel bijzonder ventje. Hij was volledig in staking gegaan. Hij was gestopt met werken op school en ook aan de testjes deed hij niet meer mee. Niemand wist meer waar hij stond. Hij was aardig en eigenlijk helemaal niet opstandig. Hij had veel interesse in alles wat op National Geographic werd uitgezonden en was mateloos geïnteresseerd in de Oude Egyptenaren. Maar leren, dat deed hij niet meer. Argumenten als zelfstandigheid en kennis opbouwen, leuk kunnen lezen en meer plezier in school waren tegen dovemansoren gezegd. Waarom moet ik leren lezen?. 'Als ik iets wil weten dan vraag ik wel aan iemand wat er staat'.

Ik kreeg aansluiting met hem toen we spraken over alles wat hij met zijn hoofd kon doen, dat vond hij interessant. Toen ik hem vertelde dat hij woorden in zijn hoofd kon zetten en deze daarna vanzelf bleef onthouden, had ik hem te pakken. Hij ontdekte dat leren niet zo moeilijk was en dat het hem best lukte. Ik leerde hem om de woordjes, die nu behandeld werden op school, in zijn hoofd te zetten. Toen hij dictees hierover kreeg begon hij deze goed te maken. Hij ontdekte dat hij het wel kon. Toen werd het leuk. Vanaf dat moment is hij begonnen om zijn achterstand in te lopen.

Hij kwam een keer bij me en ging zitten. Met een grote grijns op zijn gezicht vertelde hij: 'Ik was de beste van de klas met dictee'. Mooier kan je het niet hebben. Hier doe ik het voor.

Voorwaarden om goed te kunnen leren

Op school

Het is belangrijk dat de klas waar de kinderen zich bevinden ordelijk maar gezellig is. In veel klassen tref ik aan dat er veel werkstukken aan het plafond hangen, in de vensterbank staan en wanneer het Kerstmis of Pasen is dan hangt dat sfeermateriaal ook nog aan het plafond. Een grote bron van onrust.

Zet een kind met een rechtsgeoriënteerde leerstijl aan de zijkant van de klas of achterin.

Zet een kind met een rechtsgeoriënteerde leerstijl aan de zijkant van de klas of achterin. Zodra hij iets hoort, achter hem, dan zal hij moeten kijken en is dus afgeleid. Op deze wijze heeft hij altijd overzicht van wat er in de klas gebeurt.

Leg een kind uit waarom het iets moet leren. Rechtsgeoriënteerde kinderen hebben overzicht nodig. Pas dan weten zij waar het toe leidt. Wanneer iets je niet interesseert, dan is het moeilijk om het te gaan leren. Bijvoorbeeld de tafels. 98% van de kinderen weet niet waarom zij tafels leren. Probeer dan maar eens de motivatie te vinden om dat saaie werk te doen. Wanneer je uit kan leggen dat een tafel kennen geen doel op zich is, maar een basis vormt voor het maken van vermenigvuldigingsommen en deelsommen en je kan hen laten zien hoe je met de kennis van de tafels deze heel makkelijk tot een uitkomst kan brengen, dan ontstaat er een goede reden je daarvoor in te spannen.

Verkeerde woorden, horen die in je hoofd?

Foute woordbeelden

In al hun enthousiasme gaan kinderen al heel vroeg proberen woordjes te schrijven. Ouders en leerkrachten vinden dat leuk en moedigen hen ook aan. Of deze woordjes goed geschreven zijn of niet, we gaan nog niet corrigeren, want we willen het kind niet ontmoedigen.

Op school is dit ook het geval. Tot medio groep 4 mogen kinderen ongestraft woorden als manen (maanen) of boten (booten) fout schrijven, want deze regel is nog niet behandeld. Intussen worden deze woordbeelden wel opgeslagen in het visuele geheugen van het kind en zal deze het als het juiste woordbeeld herkennen.

De leerkracht vindt het vreemd dat, wanneer de spellingregel is uitgelegd, deze kinderen nog steeds deze woorden verkeerd blijven schrijven. 'Ik heb het toch uitgelegd?' Maar het kind denkt: 'Ik heb het al zolang met twee O's geschreven ...'

Wanneer een woord verkeerd in het hoofd staat, wordt het ook verkeerd gereproduceerd. Maar heb je er ooit wel eens aan gedacht dat je verkeerd geschreven woorden ook uit je hoofd zou kunnen halen? Een gekke gedachte? Volgens mij net zo gek als het idee dat je door een aantal keer herhalen van een woord het kunt opnemen in je langetermijngeheugen.

Wanneer een woord verkeerd in het hoofd staat wordt het ook verkeerd gereproduceerd.

Veel kinderen vinden het op jonge leeftijd al interessant om woorden te gaan schrijven. Als ouder vind je

Toetsen

Toetsen doen we om een beeld te krijgen van de kennispositie van een kind. Maar wat nou als de toets niet aansluit op de denkwijze van het kind?

Ken je de tafeltrainer? Dit is een computerprogramma waarmee kinderen zelfstandig de tafels kunnen oefenen. Er zijn verschillende uitvoeringen op de markt. Nu zag ik laatst het volgende gebeuren:

Twee zusjes zaten achter de computer en speelden met een tafeltrainer. De oudste (10 jaar) moest de sommen, die zij op het scherm zag, eerst tot zich door laten dringen. De antwoorden moest ze vervolgens via het toetsenbord invoeren, maar dit lukte maar moeilijk binnen de tijd die ze hiervoor kreeg. Ze vroeg haar moeder om de antwoorden in te toetsen, zodat zij ze alleen maar op hoefde te noemen. Toen haar de sommen mondeling werden gevraagd door haar moeder, dreunde ze zo alle antwoorden goed op.

Haar zusje (8 jaar) kreeg ook belangstelling voor het computerprogramma. De oudste hielp haar zusje door de sommen voor te lezen en het toetsenbord te bedienen. De jongste bakte er niets van. Toen ze echter zelf achter de PC ging zitten en de sommen visueel kon ervaren, gaf zij zo de goede antwoorden.

Op welke manier moet je nou gaan toetsen? Blijkbaar wordt informatie op verschillende manieren verwerkt, waardoor de ene toetsmethode wel en de andere niet werkt voor een kind. Bij het overhoren van bijvoorbeeld de tafels zal de leerkracht, in de meeste gevallen, het

Maar wat nou als de toets niet aansluit op de denkwijze van het kind?